

dels i forbindelse med demonstrationer mv. Er uroligheder brudt ud, vil et forbud kunne give politiet et mere sikkert grundlag for at gribe ind over for deltagere, der optræder i maskeret tilstand.

Fører forbudet til, at antallet af personer, der optræder maskeret i forbindelse med demonstrationer mv., nedbringes, må det antages, at det vil lægge en dæmper på lysten til at begå kriminalitet, da det ikke vil kunne ske i ly af den identitetssløring, som en maskering indebærer. Begås der alligevel kriminalitet af umaskerede deltagere, vil det lette strafforfølgningen, at de pågældende kan genkendes.

Selv om gennemførelsen af et maskeringsforbud ikke i sig selv vil kunne løse de kriminalitetsproblemer, der er knyttet til visse former for demonstrationer mv., er der grund til at tro, at det samlet set vil have en vis kriminalitetsdæmpende virkning.

3. Den praktiske anvendelse og betydning af et maskeringsforbud

3.1. Indledning

Formålet med dette afsnit er at belyse den praktiske anvendelse og betydning af et maskeringsforbud.

Med dette sigte beskrives først det retlige grundlag for politiets håndhævelse af ro og orden efter de gældende regler særligt med henblik på tilfælde, hvor flere færdes i forening på offentligt sted. Denne håndhævelse kan dels ske som led i opklaring og forfølgning af overtrædelser - eller forsøg på overtrædelser - af straffebestemmelser vedrørende beskyttelse af den offentlige orden (*pkt. 3.2.*), dels som håndhævelse af ro og orden uden for strafferetsplejen (*pkt. 3.3.*).

Herefter beskrives under *pkt. 3.4.* politiets praktiske muligheder (i og uden for strafferetsplejen) for at håndhæve ro og orden efter de gældende regler i følgende tre typesituationer: (1) Over for personer, der er på vej til et bestemt sted for at deltage i en forsamling, demonstration eller lignende, (2) over for maskerede personer, der deltager i en fredelig forsamling og (3) over for maskerede personer, der deltager i uroligheder eller optøjer med omfattende vold og hærværk.

På denne baggrund beskrives under *pkt. 3.5.* den praktiske anvendelse og selvstændige betydning, et maskeringsforbud vil have for politiets håndhævelsesmuligheder i de nævnte tre typesituationer, og under *pkt. 3.6.* sammenfattes betydningen af et maskeringsforbud.

Om den nærmere udformning af maskeringsforbudet - der er kort beskrevet ovenfor under *pkt. 1* - henvises til *pkt. 6* nedenfor.

3.2. Gældende bestemmelser om forbrydelser mod den offentlige orden samt håndhævelsen heraf

Straffeloven indeholder i kapitel 15 (§§ 133-143) en række bestemmelser om forbrydelser mod den offentlige orden og fred. I denne sammenhæng er det navnlig bestemmelserne i §§ 133-134 a, der er af interesse.

Efter straffelovens § 133, stk. 1, straffes den, som fremkalder opløb med det forsæt at øve eller true med vold eller hærværk, med fængsel indtil 3 år eller hæfte. Efter stk. 2 straffes på samme måde de, der ved et opløb, under hvilket det nævnte formål er lagt for dagen, optræder som opløbets ledere, samt enhver deltager, der undlader at efterkomme politiets lovligt forkyndte påbud til mængden om at skilles (jf. herom *pkt. 3.3* nedenfor). For personer, der blot er deltagere, kan straffen gå ned til bøde.

Denne bestemmelse suppleres af en lignende bestemmelse i straffelovens § 120 om opløb som middel til overfald på eller tvang mod offentlige myndigheder.

Straffelovens § 134 angår deltagere i et opløb, der vidende om, at påbud om at skilles er forkyndt på foreskrevet måde, ikke efterkommer dette. Straffen er bøde eller hæfte indtil 3 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel i samme tid.

Efter straffelovens § 134 a straffes deltagere i slagsmål eller anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, såfremt de har handlet efter aftale eller flere i forening. Straffen er hæfte eller fængsel indtil 6 måneder.

Bestemmelsen i § 134 a kan ikke overtrædes af en person, der handler alene. Bestemmelsen forudsætter, at en gruppe af personer sammen forårsager den kriminaliserede handling. For at kunne straffe en person for overtrædelse af bestemmelsen kræves desuden, at vedkommende har tilsluttet sig den gruppe, hvis handlinger er omfattet af bestemmelsen.

Til illustration af rækkevidden af § 134 a kan der henvises til Højesterets dom af 2. februar 1996 (*Ugeskrift for Retsvæsen 1996, s. 639*).

Efter urolighederne på Nørrebro den 18. maj 1993 rejste anklagemyndigheden tiltale efter § 134 a mod en række personer, der havde befundet sig på orostedet under urolighederne, men som politiet ikke med sikkerhed kunne udpege som deltagere i hærværk eller vold mod politiet.

Herom udtalte Højesteret følgende:

»Urolighederne på Nørrebro den 18.-19. maj 1993 indebar utvivlsomt grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 134 a. Domfældelse for deltagelse heri er imidlertid betinget af, at anklagemyndigheden godtgør, at den enkelte tiltalte har til-